

uloží u finančního úřadu, je tedy po dobu války podrobena normálnímu zdanění. Po válce lze z této pohledávky u finančního úřadu vytvořit ve 4 letech daněproistou rezervu a použití ji postupně v dalších 5 letech daněprostě na nákup zboží. Jinak je upraveno tvoření rezerv na nákup zboží stejně, jako tvoření investičních odpisových rezerv.

Lze očekávat, že obdobná opatření k řízení kupní síly budou provedena i u nás.

Záznamní povinnosti pro daňové účely.

Dr. Ladislav Vašíček.

(Dokončení.)

II. Záznam došlého zboží.

Povinnost vedení záznamu došlého zboží pro účely daňové je uložena na rozdíl od povinnosti vedení záznamu obrátového pouze *živnostenským podnikatelům*. Živnostenští podnikatelé ve smyslu tohoto vl. nař. rozumějí se podnikatelé, podrobení všeobecné nebo zvláštní dani výdělkové. Kteří podnikatelé jsou podrobeni všeobecné dani výdělkové stanoví § 46 z. o př. d. a zvláštní dani výdělkové § 68 z. o př. d. Subjekty, podrobené zvláštní dani výdělkové jsou bez výjimky povinny vésti záznam došlého zboží, kdežto z podnikatelů, podrobených všeobecné dani výdělkové jsou vyňati z povinnosti tento záznam:

1. příslušníci svobodných povolání,
2. majitelé živností podobných svobodným povoláním a
3. pachtýři zemědělských neb lesních závodů, kteří by všeobecné dani výdělkové nepodléhali, kdyby byli vlastníky půdy, kterou obhospodařují v pachtu.

První dvě skupiny podnikatelů, vyňatých z povinnosti vésti záznam došlého zboží má konkrétně určití ministr financí v dohodě s ministrem průmyslu, obchodu a živností vyhláškou v Úředním listě. Třetí skupina pachtýři zemědělských neb lesních závodů jsou vyňati z této povinnosti, ačkoliv jinak podléhají všeobecné dani výdělkové, za podmínek, za kterých jsou vyňati z povinnosti k všeobecné dani výdělkové vlastníci zemědělské a lesní půdy dle § 47, odst. 1, č. 3 z. o př. d.

Od povinnosti vésti tento záznam jsou *osvobozeni* dle § 7 tohoto vl. nař. živnostenští podnikatelé, jejichž firma je zapsána do obchodního rejstříku a kteří řádně vedou obchodní knihy, a dále živnostenští podnikatelé, kteří jsou povinni vésti rovnocenné knihy podle jiných ustanovení neb z úředního příkazu a takové knihy řádně vedou.

Osvobození je tedy vázáno nejen na to, aby tito živnostenská podnikatelé byli právně povinni obchodní knihy neb knihy rovnocenné záznamu došlého zboží vésti, nýbrž i na skutečnosti, že tyto knihy také řádně vedou. Toto osvobození bylo dáno z účelů hospodárných, poněvadž u těchto podnikatelů je došlé zboží zaznamenáváno v jejich obchodních knihách (a to v knize došlých účtů, na účtě zboží a pod.).

Předmětem zápisu do záznamu došlého zboží je zboží (suroviny, polotovary, pomocné látky a přídavky), které nabývá podnikatel od jiného k dalšímu zcizení po živnostensku nebo pro zprostředkovatelskou činnost, i když tohoto zboží použije k účelům, které jsou závodu cizí. Nezáleží na tom, zda zboží nabyl podnikatel od podnikatele či od nepodnikatele, zda je dále zcizuje v nezměněném stavu (obchodník) či po opracování a zpracování (výrobce), zda je nabývá úplatně či bezúplatně, za hotové neb na úvěr, zda se stává jeho vlastníkem či jen držitelem a zda je nabývá na vlastní či cizí účet.

Pro obsah každého jednotlivého zápisu obsahuje vl. nař. podrobná ustanovení. Tak zápis musí obsahovati:

1. běžné pořadové číslo zápisu;
2. den, ve kterém živnostenský podnikatel nabývá položky zboží od jiného (nabývá vlastnictví, bezprostřední držby nebo moci nakládati předmětem;
3. jméno (firmu) a adresu dodavatele;
4. druh položky zboží (v obchodě obvyklé označení). Stačí souhrnné označení (na př.: koloniální zboží, krátké zboží, železné zboží);
5. cenu položky zboží. Při nabytí koupí musí býti zvlášť uvedeny nákupní cena a zvlášť vedlejší výlohy, pokud tyto nejsou již obsaženy v nákupní ceně;
6. byl-li vydán doklad (na př.: účet, kvitance, pokladniční stvrženka, nákladní list, dodací list nebo dobírkový lístek): údaj, kde (na př., pod kterým číslem sbírky dokladů) je doklad uschován.

Záznamy se musí díti běžně t. j. ještě téhož dne, kdy podnikatel nabývá zboží a na dokladě (účtu, dodacího listu a pod.) má býti poznamenáno běžné pořadové číslo, pod nímž zboží bylo zapsáno do záznamu. Peněžní částky musí býti měsíčně a ročně sčítány.

V záznamu došlého zboží se bude objevovati všechno zboží, které podnikatel nabyl. Bude obrazem nákupního obrátu podnikatelova a jasně ukáže v penězích, kolik činil v uplynulých měsících nákup zboží. Z množství nakoupeného zboží se dá souditi na výtěžek a bude proto důležitou pomůckou pro stanovení čistého zisku pro daňové účely odhadem, pokud nebudou dány předpoklady pro výpočet. Tento záznam nahrazuje u podnikatelů, vedoucích obchodní knihy, knihu došlých účtů.

III. Záznam výdeje zboží.

Zaznamenávati výdej zboží pro účely daňové jsou povinni toliko *obchodníci ve velkém*. Pojem obchodníků ve velkém vymezuje vládní nařízení tak, že obchodníky ve velkém jsou živnostenská podnikatelé, kteří dodávají zboží jiným živnostenským podnikatelům k dalšímu zcizení po živnostensku.

Předmětem záznamu je zboží, které obchodník ve velkém dodá jinému živnostenskému podnikateli k dalšímu zcizení po živnostensku za dalších podmínek. Nebude tedy podléhati záznamní povinnosti zboží, které bude dodáno přímo spotřebiteli.

Další podmínky, za kterých vzniká záznamní povinnost, jsou tyto: 1. děje-li se dodávka na účet, směnou (úvěrový obchod) neb bezúplatně nebo 2. děje-li se dodávky proti placení v hotovosti za splnění některého dalšího z těchto předpokladů: a) obchodník ve velkém poskytuje nabyvateli slevu z ceny nebo prodává za cenu, která je nižší než cena spotřebitele, b) obchodník ve velkém dodá zboží osobně nebo je pošle nabyvateli do jeho závodu.

Nerozhodnými pro záznamní povinnost jsou skutečnosti, zda zboží nabyvatel zcizuje v nezměněném stavu či je opracovává a zpracovává, zda nabyvatel se stává vlastníkem či pouhým držitelem a zda nabývá zboží na vlastní či cizí účet. Krátce lze říci, že vydané zboží musí být vždy zaznamenáno, jde-li o obchodní případ úvěrový, kdežto jde-li o obchodní případ za hotové, pouze splnění určitých dalších předpokladů. To platí ovšem jen pro případy dodávek zboží mezi živnostenskými podnikateli. Při tom poznamenáváme, že každý prodej zboží za hotové musí být *vždy* zapsán též v záznamu obrátů (arg. § 3, odst. 1, č. 1 vl. nař. č. 297/41) . . . zaznamenávají *veškeré úplaty*«).

Každý zápis musí obsahovati následující data:

1. den, ve kterém obchodník ve velkém dodává položku zboží nabyvateli;
2. jméno (firmu) a adresu nabyvatele;
3. druh položky zboží (v obchodě obvyklé označení). Stačí souhrnné označení (na př.: koloniální zboží, krátké zboží, železné zboží);
4. cenu položky zboží. U prodaného zboží musí být uvedeny zvlášť prodejní cena a zvlášť vedlejší výlohy pokud tyto nejsou v ceně prodejní již obsaženy.

Na každou položku zboží, jež podléhá této záznamní povinnosti, je povinen obchodník ve velkém vydati nabyvateli doklad (účet, dodací list a pod.), který musí obsahovati hořejší údaje a jméno a adresu obchodníka ve velkém. Zápisy se musí díti běžně nejpozději při dodávce zboží.

Záznam zboží vydaného bude vykazovati veškerý prodej zboží ve velkém a z části i za hotové. Nebudou však v něm zaznamenány prodeje zboží v drobném a to ani na úvěr, ježto drobné prodeje spotřebiteli vůbec záznamní povinnosti nepodléhají.

Když jsme si probrali jednotlivá ustanovení o vedení záznamů obrátů, došlého a vydaného zboží, můžeme konstatovati, že nejširší okruh subjektů, jimž je uložena záznamní povinnost, zahrnují ustanovení o zaznamenávání obrátů, pak záznam došlého zboží a konečně nejužší okruh ustanovení o záznamu vydaného zboží. Do prvního okruhu spadají totiž všichni podnikatelé, podrobení dani z obrátu s výjimkou zemědělských a lesních závodů (do určité velikosti), do druhého okruhu pak všichni živnostenská podnikatelé, podrobení všeobecné a zvláštní dani výdělkové s výjimkou příslušníků svobodných a podobných povolání a pachtýřů zemědělských a lesních hospodářství a dále protokolovaných podnikatelů, vedoucích řádně obchodní knihy, do třetího okruhu konečně jen obchodníci ve velkém.

Pokud jde o předmět, dlužno zásadně rozlišovati první druh záznamů od druhého a třetího. Předmětem záznamní povinnosti druhu prvního jsou veškeré úplaty a cena vlastní spotřeby, kdežto u ostatních zboží (došlé či vydané). Došlé zboží je předmětem zápisu jen, nabývá-li je podnikatel k dalšímu zcizení po živnostensku nebo pro zprostředkovatelskou činnost, nikoliv tedy došlé zboží, určené pro vlastní spotřebu (jako koupě nábytku pro byt). Vydané zboží je předmětem záznamní povinnosti u obchodníků ve velkém jen tehdy, když nebylo dodáno proti hotovému placení nebo bylo dodáno sice proti hotovému placení, ale byla poskytnuta sleva na ceně neb dodáno osobně podnikatelem.

Obsah zápisů je rozdílný dle různosti předmětu, jenž podléhá záznamu, a je přizpůsoben tomu, aby kontrola byla co nejsnazší. První druh záznamů je určen hlavně pro účely daně z obrátu, kdežto druhý a třetí pro účely daní přímých.

Další oddíly tohoto vl. nařízení obsahují ustanovení o úlevách v záznamní povinnosti a všeobecná ustanovení.

Vyměřovací úřad může s konečnou platností v jednotlivých případech, tedy nikoliv obecně, povolití úlevy a to při všech třech druzích záznamů. Povolení může být kdykoliv opět odvoláno, i když nebylo zvlášť vyhrazeno. Povolení uděluje úřad podle volné úvahy a podnikatelé nemají na úlevu právního nároku.

Vedení záznamů má se díti podle zásad řádného vedení obchodních knih, stanovených obchodním zákonem (čl. 28 a násl.) a obchodními zvyklostmi. Zápisy mají se konati běžně, správně a úplně, při čemž nesmějí býti prováděny tužkou obyčejnou. Při zápisech je dovoleno užívatí živé řeči a písma takové řec. Listy a stránky mají býti číslovány, nemají býti vynechávána prázdná místa, v zápisech nemá býti mazáno; škrty, pokud byly učiněny, mají býti provedeny tak, aby původní zápis zůstal čitelným. Předběžné záznamy, které byly podkladem zápisů mají býti uschovávány. Rovněž doklady a knihy musí býti uschovávány po dobu 10 let od konce kalendářního roku, v němž byl učiněn poslední zápis.

Úřady finanční a revisní orgány ministerstva financí jsou oprávněny kdykoliv zkoumatí pro daňové účely formální a věcnou správnost zápisů. Novinku, kterou zavádí vl. nařízení je, že *velké podniky musí být podrobeny jednou za tři léta řádné revisi*, která se má týkatí všech okolností, které jsou rozhodné pro zdanění. Které podniky se mají pokládati za velké, určí ministr financí vyhláškou v Úředním listě a tamtéž je zmocněn vydati další předpisy o záznamních povinnostech pro daňové účely.

Jednání a opominutí poplatníků proti těmto ustanovením má za následek kontumaci a úřad může stanovití daňový základ odhadem bez další účasti poplatníkovy podle pomůcek, které má poruce. Poplatník tím pozbývá práva odporovati základům zdanění takto stanoveným, uváděti nové okolnosti a nabízeti o nich důkazy (§ 19 vl. nař. č. 297/1941). Vedle toho může býti uložena pořádková pokuta bez předchozí pohrůžky až do výše 100.000 K.

Tím, že poplatník splní tuto povinnost záznamní, není dotčeno právo úřadu, které mu přísluší podle jiných ustanovení, stanovití základ daňový kontumačně. Takové právo přísluší úřadu pro obor daní přímých v případě nepodání včas přiznání (§ 309 z. o př. d.) nebo nezodpovědění vůbec neb včas bez dostatečné omluvy výzvy (§ 325, odst. 1 z. o př. d.), pro obor daně z obratu z těchž důvodů (§ 19, odst. 1 a 3 vl. nař. o dani z obratu).

Z předchozích odstavců lze viděti, jak velikou váhu klade vl. nařízení na řádné vedení těchto předepsaných záznamů, když dává úřadu právo vyměřiti daň kontumačně, nejsou-li všechny povinnosti se strany poplatníka splněny; bude proto v zájmu všech poplatníků, jimž tyto povinnosti jsou uloženy, aby včas a přesně se obeznámili s obsahem tohoto vládního nařízení.

V druhé části dává vl. nař. zmocnění ministru průmyslu, obchodu a živností, aby v dohodě s předsedou NÚC a ministrem financí vydal další předpisy o záznamních povinnostech, resp. aby pověřil ústřední hospodářské svazy, aby prostřednictvím svých včleněných útvarů stanovily směrnice pro vedení knih podle jednotných zásad a aby nařídily účetnické povinnosti, vyhovující těmto zásadám.

Poznámky ke knize Dra Vlad. Čermáka: „O podstatě práva, zároveň rozbor teorie normativní“.

Dr. Vladimír Hrdlička.

Cestu k rozřešení prastarého sporu o podstatu práva hledá autor v rozhodném odboji proti teorii normativní a horoucnost této reakce vede jej přímo na krajní protilehlý pól. Kritická část spisu ukazuje